

Sjónarmið

Rúsan – heimabrent nýtsla og prísir

Onki er at ivast í, at heimabrenningin er vordin meira vanlig eftir at prísirnir í Rúsunu fóru í topp. Men vit eiga at vera varin við at gera niðurstøður út frá reypi millum manna. Í øllum forum er tað skeiðt at pástanda, at rúsdrekkalógin er atvoldin til økingina í heimabrenningini. Heldur er tað tolllógin, við sínum høgu liturgjöldum og figgjarlógin við kravi til Rúsunu um yvirskot, sum gera at prísirnir eru farnir í topp og at ein alternativur rúsur við heimabrendum ella øðrum er vordin meira vanligur, skrivur Steinbjørn í Dali, fyrrv. roknskaparleiðari í Rúsdrekkasølu Landsins

Í sambandi við at rúsdrekkalógin skal endurskodað, hevur Tíðindablaðið Sosialurin 10. jan. 1996 samrøðu við Sámál Petur í Grund. Hansara meiningar um hvat næsta stigið eigur at verða, eri eg púra samdur við honum í. Næsta stigið ímóti einari meira friari rúsdrekkalóg er, at øið og vinið verður selt frá vanligu handlunum. Víst verður til grein mína um sama evni í Sosialinum í november 95.

Men Sámál Petur kemur eisini til nakrar niðurstøður, sum við seguligum tølum kunnu afturvisast.

Sámál Petur í Grund pástendur millum annað í samrøðuni at nýtslan av vini er økt síðan nýggja rúsdrekkalógin kom. Hetta tí at tað er vordin meira vanlig, at fólk nýta vín afturvið mati. Hetta passar ikki. Vinnýtslan hevur verið minkandi síðan Rúsan kom. Hetta hevur sjálvið sína forklaring.

Áðrenn Rúsan kom vóru nøkur áhugafeløg, sum keyptu vín inn í stórum mongdum, fyri aftur at selja tað út til limir sínar. Hetta var ein sera lættur og bilgur máti at fáa fatur á vini uppá. Og ein vinmentan varð við at festa røtur. Serliga nógv bleiv flutt inn í 1992. Tá vórðu innfluttir um 440.000 litrar av vini. Um vit siga at tað tá vóru 35.000 feroingar yvir 15 ár, so gevur tað um 12,5 litrar ella um 17 fl. pr. fólk yvir 15 ár um árið. Eg meti tó, at grundin til at fólk keyptu og drúkku vín hesa tíðina, var tann lætta atgongdin til vin ígjøgnum vinfeløgini. Hetta varð ikki tí at fólk heldur vildu hava vín í staðin fyri snaps. Tað kom at vísa seg tá Rúsan opnaði.

Eitt av tungu argumentum hjá Maritu Petersen, sum legði nýggju rúsdrekkalógina frá m, var at fáa skipað víðurskipti á rúsdrekkalógini. Tað kann við røttum sigast, at víðurskiptini í dag eru skipað, um enn ikki øll eru nøgd við skipanina. M.a. hava

vinfeløgini ikki møguleika at virka á sama hátt sum áður og eru harvið sovnað burtur.

Tá Rúsan læt upp í november 1992 lógu prísirnir á sama støði sum vinið frá vinklubbunum kostaði. Men 1. januar 1993 blivu gjørdar regluringar í tolllógin og kravt varð, at Rúsan skuldi geva eitt yvirskot uppá 10 mill. kr. Hetta førði við sær, at vinið, saman við øllum øðrum rúsdrekka, hækkað munandi í prisi. Síðani 1993 er sölán fallin til um 130 túsund litrar í 1995. Hetta svarar til, at hvør feroingur yvir 15 ár drekkur um 4 fløskur av vini um árið. Til sammetingar drekka danir um 30 fløskur hvørt árið.

Heimabrenning hevur ikki verið vanlig í Føroyum. Tó so, so ivist eg ikki í, at onkur brennari hava verið í drift alla tíðina. Tósa vit um heimabrygg, so er eitt sindur ódrísi. Heimabryggj hevur verið meira vanlig enn brenning. Vit skulu ikki so nógv ár aftur í tíðina, tá nógv rok varð um høgt blandað »tre

ugers vin», sum kundi keypast í handlunum – sjálvt í Keyppsamtøkuni.

Hvussu nógv verður heimabrent í dag er ilt at meta um. Men vit kunnu fyrstilla okkum, hvussu nógv skal brennast, um 10% av nýtsluni er heimabrent. Samlaða nýtslan av 100% reinum alkoholi er um 220.000 litrar um árið ella um 6,3 litrar pr. fólk yvir 15 ár. 10% av hesum er 22.000 litrar av reinum alkoholi. Hetta svarar til um 80.000 fløskur á 70 cl av 40% brennivini ella meir enn 2 fløskur pr. fólk yvir 15 ár um árið.

Ein vanlig uppskrift (tíkin úr bók um heimabrenning) uppá 50 litrar av 14%–15% »løg» til brenning, er 12 kg av sukuri og 250 gram av ger. Úr hesum fáast 7–8 litrar av 96% reinum alkoholi. Tað vil siga at um 3.500 dunkar ella blandinger á 50 litrar – svarandi til 175.000 litrar – skulu bryggjast fyri at koma upp á omanfyri nevndu 22.000 litrar. Hetta svarar til 42 tons av sukuri og 1 tons av ger.

Hóast dømið omanfyri bert umfatar 10% av samlaðu nýtsluni, so eru tølmi stór. Ja, tey eru so stór, at eg ivist í um samlaða heimabrenningin kemur upp á hesi tøl. Onki er at ivast í, at heimabrenningin er vordin meira vanlig eftir at prísirnir í Rúsunu fóru í topp. Men vit eiga at vera varin við at gera niðurstøður út frá reypi millum manna. Í øllum forum er tað skeiðt at pástanda, at rúsdrekkalógin er atvoldin til økingina í heimabrenningini. Heldur er tað tolllógin, við sínum høgu liturgjöldum og figgjarlógin við kravi til Rúsunu um yvirskot, sum

gera at prísirnir eru farnir í topp og at ein alternativur rúsur við heimabrendum ella øðrum er vordin meira vanligur.

Steinbjørn í Dali

Skráseting Føroya hevur í dag skrásett niðanfyrir standandi fráboðan:

Skrásetingar-nr. Sp/12505

Navn: Sp/1 E. N. M. Bil-smiðjan

Adressa: 520 Leirvík

Kommuna: Leirvíkar Kommuna

Stovningardato: 01.12.1995

Viðtøkdato: 01.12.1995

Kapitalur: Kr. 80.000,00

Inngjaldingarháttur: Kontant kr. 80.000,00 til kurs 100.

Stovnarar: Ólavur Finn Olsen, 520 Leirvík.

Stjórnr: Ólavur Finn Olsen, 520 Leirvík.

Tekningarreglur: Felagið verður teknað av stjóranum.

Grannskoðari: P/1 Grannskoðarastovan Eyðbjørg Thorleifsson og Páll Højgaard, skrásettur grannskoðari, 480 Skála.

Roknskaparár: 01.01.–31.12.

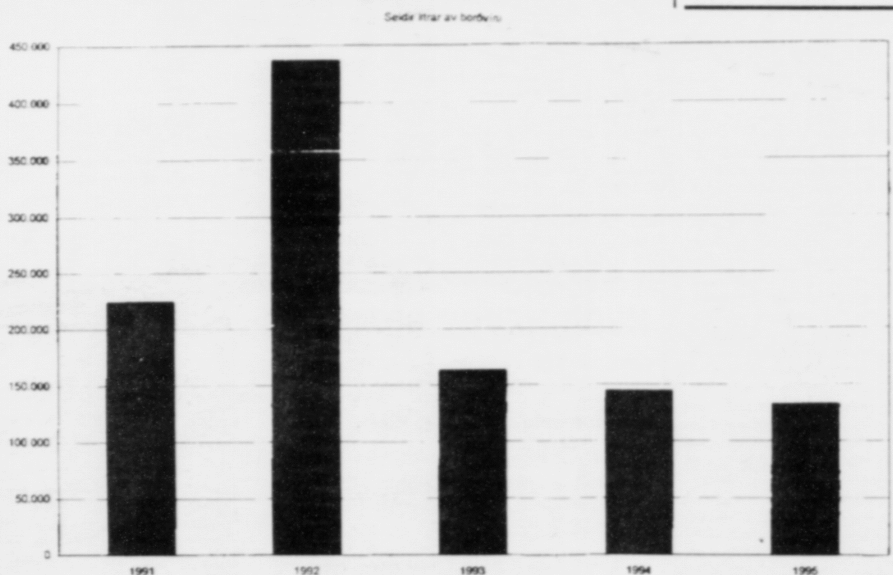
Fyrsta roknskaparár: 01.12.1995–31.12.1996

Endamál: Felagsins endamál er at reka bil-smiðju og annað virksemi í hesum sambandi, sum stjórnin metir er neyðugt.

Skráseting Føroya

tann 26. januar 1996

Kristin Baile

PS 1. Sambært Hagstovu Føroya skal fyrivarni takast, tá samanberingar av innflutningi fyrir árinu áðrenn 1992 og eftir 1992 skulu gerast.

PS 2. At 1992 er so ógvusligt kann vera tí at vin-feløgini, klubbarnir og matstovurnar hava keypt inn undir seg áðrenn Rúsan læt upp 1. november 1992.